

Dosarul nr. 3ra-1053/22
2-21049682-01-3ra-11102022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani (jud. A. Paniș)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Gh. Mîra, G. Dașchevici, A. Bostan)

DECIZIE

14 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan
Nicolae Craiu
Aliona Miron
Ala Cobăneanu

examinând recursul depus de Marian Capcelea, reprezentat de avocatul Dumitru Marco

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată a lui Marian Capcelea împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actelor administrative, obligarea emiterii actului administrativ și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, casată hotărârea din 30 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani și emisă o nouă decizie, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea

constată:

La 31 martie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Marian Capcelea, reprezentat de avocatul Dumitru Marco a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actelor administrative, obligarea emiterii actului administrativ și încasarea cheltuielilor de judecată.

În susținerea acțiunii a indicat că din 21 mai 2013, beneficiază de pensie pentru vechime în muncă, stabilită de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Drochia.

La data de 21 ianuarie 2021, s-a adresat către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Drochia cu o cerere, prin care a solicitat recalcularea pensiei în legătură

cu faptul că după pensionare, în perioada 4 octombrie 2013 și până la 17 decembrie 2020 a activat în cadrul Direcției Nord a Centrului Tehnico-Criminalistic și Expertize Judiciare al Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne.

La data de 10 februarie 2021, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Drochia a emis decizia de refuz în recalcularea pensiei cu includerea perioadei de activitate de la 4 octombrie 2013 și până la 17 decembrie 2020.

Adresându-se cu cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, la data de 3 martie 2021, a primit decizia de refuz cu nr. C-370/21 din 1 martie 2021, fiindu-i refuzată solicitarea de anulare a deciziei Casa Teritorială de Asigurări Sociale Drochia și, respectiv, în recalcularea pensiei stabilite, din motiv că dreptul la pensie i-a fost stabilit după eliberare din serviciu și dreptul la pensie apare doar o singură dată după eliberarea din serviciu.

A manifestat dezacordul în raport cu decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, deoarece dânsul nu a solicitat stabilirea repetată a pensiei, dar a solicitat recalcularea pensiei stabilite anterior după reținerea contribuției de asigurări de stat obligatorii pentru perioada 4 octombrie 2013 și până la 17 decembrie 2020.

Din motive neîntemeiate, Casa Națională de Asigurări Sociale, nu a efectuat recalcularea pensiei, astfel lipsindu-l de dreptul dobândit licit din data de 30 decembrie 2020 de recalculare a pensiei.

Prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula pensia, a fost încălcat un drept prevăzut de lege, drept dobândit la momentul restabilirii la muncă în cadrul Inspectoratului General al Poliției și care nu poate fi restrâns.

A menționat că toate modificările operate ulterior în actele legislative, care reglementează modul de calculare a pensiilor, au efect doar pentru persoanele (polițiștii) ce vor beneficia de pensii după punerea în aplicare a modificărilor respective, aceste modificări neavând efect retroactiv, potrivit regulilor generale de acțiune a legii în timp.

Or, dreptul constituit în baza unor legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Prin urmare, a calificat drept ilegal și neîntemeiat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-370/21 din 1 martie 2021, ce îi lezează un drept prevăzut de lege, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite pensia pentru vechime în muncă.

Și-a întemeiat pretențiile în baza art. 166, 167 CPC, art. 20 alin. (1), 22 alin. (1), 39 alin. (1), 53 alin. (1), (2), 57 alin. (1), 64 alin. (2), 189 alin. (1) Cod administrativ.

A solicitat admiterea acțiunii, anularea actului administrativ individual defavorabil – decizia privind refuzul recalculării pensiei nr. 1-01/15-395 din 10 februarie 2020, emisă de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Drochia și decizia adoptată în procedura prealabilă – refuzul Casei Naționale de Asigurări

Sociale nr. C-370/21 din 1 martie 2021, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze și să-i achite pensie pentru vechime în muncă, cu includerea perioadei de activitate de la 4 octombrie 2013 și până la 17 decembrie 2020, precum și încasarea din contul pârâtului în beneficiul său a tuturor cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 30 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău sediul Rîșcani, a fost admisă acțiunea.

A fost anulată ca ilegală decizia de refuz nr. 1-01/15-395 din 10 februarie 2021, emisă de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Drochia, precum și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-370/21 din 1 martie 2021 cu privire la respingerea cererii prealabile.

A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil, prin care să recalculeze și să-i achite lui Marian Capcelea pensie pentru vechime în muncă, cu includerea perioadei de activitate de la 4 octombrie 2013 și până la 17 decembrie 2020.

A fost respinsă ca neîntemeiată pretenția reclamantului privind încasarea cheltuielilor de judecată.

La 10 decembrie 2021, cu respectarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (1) Cod administrativ, prin intermediul poștei electronice și, ulterior, la 13 decembrie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 30 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău sediul Rîșcani, iar la 28 martie 2022, cu respectarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2) Cod administrativ, prin intermediul poștei electronice, a fost prezentată motivarea apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii de respingere ca neîntemeiată a acțiunii.

Prin decizia din 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, casată hotărârea din 30 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău sediul Rîșcani și emisă o nouă decizie, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea.

La 14 iulie 2022, prin intermediul poștei electronice, Marian Capcelea, reprezentat de avocatul Dumitru Marco a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar la 27 octombrie 2022, a fost prezentată motivarea recursului, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu restituirea cauzei în instanța de apel, din motiv că cauza a fost judecată în lipsa intimatului, căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

În motivarea recursului a invocat că nu este de acord cu decizia recurată, din motiv că examinarea cauzei a avut loc în lipsa dânsului și a reprezentantului său, cărora nu li s-au comunicat actele de procedură, locul, data și ora ședinței de judecată.

A consemnat că prin prisma prevederilor art. 105 alin. (5) CPC, prin citare legală se subînțelege faptul că citația sau înștiințarea despre ora, data și locul

ședinței de judecată a fost înmănată persoanei personal contra semnătură pe cotor ori altei persoane pentru a înmâna citația în condițiile art. 105 alin. (6) CPC, fapt care, la caz, nu a avut loc.

La 27 octombrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat la adresa electronică a Casei Naționale de Asigurări Sociale copia recursului depus de Marian Capcelea, reprezentat de avocatul Dumitru Marco, fiindu-i explicat dreptul de a depune referință la recursul declarat (f. d. 109).

Până la data stabilită pentru examinarea admisibilității recursului, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a făcut uz de dreptul său procedural de a depune referință.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Potrivit art. 245 alin. (1) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

În speță, se constată că dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat în ședință publică la 5 iulie 2022 (f. d. 81).

Este cert și faptul că la 14 iulie 2022, prin intermediul poștei electronice, Marian Capcelea, reprezentat de avocatul Dumitru Marco a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 101-101 verso).

Decizia motivată din 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost recepționată de către reprezentantul lui Marian Capcelea, avocatul Dumitru Marco și de către recurentul Marian Capcelea la 30 septembrie 2022, fapt confirmat prin avizele de recepție (f. d. 98-99).

Se mai constată că la 27 octombrie 2022, a fost depusă motivarea recursului împotriva deciziei din 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 106-108).

Astfel, recursul depus de Marian Capcelea, reprezentat de avocatul Dumitru Marco împotriva deciziei din 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău este în termen.

Prin încheierea din 7 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, examinarea recursului depus de Marian Capcelea, reprezentat de avocatul Dumitru Marco împotriva deciziei din 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost numită în complet din 5 judecători, pentru data de 14 decembrie 2022.

În conformitate cu art. 247 Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticile recurentului au fost expuse cu suficientă claritate.

Potrivit art. 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă o decizie de casare integrală a deciziei instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

În accepțiunea art. 194 alin. (2), coroborat cu art. 21 și 36 Cod administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia din 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău urmează a fi casată cu restituirea cauzei instanței de apel spre rejudecare, în alt complet de judecată, din motivele ce succed.

După cum denotă actele cauzei, Marian Capcelea, reprezentat de avocatul Dumitru Marco, înaintând acțiunea în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, a solicitat anularea actului administrativ individual defavorabil – decizia privind refuzul recalculării pensiei nr. 1-01/15-395 din 10 februarie 2020, emisă de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Drochia și decizia adoptată în procedura prealabilă – refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale emis la data de 1 martie 2021 cu nr. C-370/21, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze și să-i achite pensie pentru vechime în muncă, cu includerea perioadei de activitate de la 4 octombrie 2013 și până la 17 decembrie 2020, precum și încasarea din contul pârâtului în beneficiul său a tuturor cheltuielilor de judecată (f. d. 3-7).

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță, prin hotărârea din 30 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și a dispus admiterea acesteia. A fost anulată ca ilegală decizia de refuz nr. 1-01/15-395 din 10 februarie 2021, emisă de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Drochia, precum și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-370/21 din 1 martie 2021 cu privire la respingerea cererii prealabile. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil, prin care să recalculeze și să-i achite lui Marian Capcelea pensie pentru vechime în muncă, cu includerea perioadei de activitate de la 4 octombrie 2013 și până la 17 decembrie 2020. A fost respinsă ca neîntemeiată pretenția reclamantului privind încasarea cheltuielilor de judecată (f. d. 36, 45-57).

Judecând apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, prin decizia din 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, instanța de apel a admis apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, a casat hotărârea din 30 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău sediul Rîșcani și a emis o nouă decizie, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea (f. d. 81, 82-94).

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă însă, că la judecarea cererii de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, instanța de apel a admis încălcarea normelor de drept procedural, fapt ce dictează casarea deciziei instanței de apel.

Așadar, potrivit articolului 219 alin. (1) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile.

Conform prevederilor art. 194 alin. (1) și (2) Cod administrativ, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept. În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În consonanță cu art. 239 alin. (1) și (2) Cod administrativ, examinarea și soluționarea cererii de apel are loc în ședință publică, iar în cazuri de excepție stabilite de lege – în ședință închisă. Dacă participanții la proces convin de comun acord, examinarea și soluționarea cererii de apel are loc în procedură scrisă. Participanții la proces se citează. În citație se comunică locul, data și ora ședinței. Neprezentarea participanților la proces nu împiedică instanța de apel să decidă în privința apelului.

La caz, având în susținere aceste prevederi legale, Marian Capcelea în motivarea cererii de recurs, a obiectat că examinarea prezentei cauze în instanța de apel a avut loc în lipsa sa și a reprezentantului său, cărora nu li s-a comunicat atât actele de procedură, cât și locul, data și ora ședinței de judecată.

Analizând materialele cauzei și argumentele recurentului invocate în acest sens, instanța de recurs relevă că din procesul-verbal al ședinței de judecată din data de 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, se evidențiază că, într-adevăr, examinarea cauzei în instanța de apel a avut loc în lipsa participanților la proces (f. d. 80-80 verso).

Deși în același proces-verbal al ședinței de judecată, cât și decizia instanței de apel contestată în speță, se menționează că intimatul Marian Capcelea și reprezentantul acestuia, avocatul Marco Dumitru, care nu s-au prezentat la ședința de judecată au fost citați legal, fapt confirmat prin avizele de recepție anexate la materialele dosarului, la materialele cauzei lipsesc probe care ar atesta acest fapt.

Or, la materialele dosarului este anexată doar copia citației, precum că Marian Capcelea și reprezentantul acestuia, avocatul Dumitru Marco ar fi fost

înștiințați despre examinarea cauzei pentru ședința de judecată a Curții de Apel din 5 iulie 2022, ora 10:00 sala nr. 7, care însă nu atestă și dovada expedierii acesteia în adresa destinatarilor, corespunzător citarea legală a lui Marian Capcelea și a reprezentantului acestuia, avocatul Dumitru Marco pentru respectiva ședință de judecată în ordine de apel, în situația în care avizul de recepție semnat de către ultimii la materialele dosarului lipsește.

Respectiv, în condițiile în care la materialele cauzei nu se regăsesc avizele de recepție, care ar confirma în mod cert înștiințarea lui Marian Capcelea și/sau a reprezentantului acestuia, avocatul Dumitru Marco despre locul, data și ora ședinței de judecată, iar ultimii neagă recepționarea acesteia, constatările Curții de Apel Chișinău cu privire la existența dovezii citării legale a acestora pentru ședința de judecată din 5 iulie 2022, ora 10:00, sunt lipsite de suport probatoriu.

Astfel fiind, este indubitabil că instanța de apel a examinat cauza în lipsa intimatului Marian Capcelea și a reprezentantului acestuia, avocatul Dumitru Marco care nu au fost înștiințați în mod legal despre locul, data și ora examinării cauzei în ordine de apel.

Pe cale de consecință, instanța de recurs relevă că art. 239 alin. (2) Cod administrativ acordă dreptul instanței de apel de a judeca apelul în lipsa participanților la proces, doar în cazul în care aceștia sunt citați legal despre locul, data și ora ședinței, circumstanță care în prezenta speță este lipsă.

În lumina celor relatate, este evident că judecând cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, în lipsa intimatului Marian Capcelea și a reprezentantului său, avocatul Dumitru Marco, care nu au fost citați în modul prevăzut de lege și emițând decizia din 5 iulie 2022 în lipsa acestora, instanța de apel nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participaților la proces, ce constă în posibilitatea, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare și, prin urmare, a admis încălcarea principiilor procedurii de contencios administrativ stipulate la art. 38-40, 43 Cod administrativ.

În acest sens, jurisprudența CtEDO accentuează necesitatea acordării posibilității justițiabililor de a-și pleda cauza cu eficiența dorită.

La acest capitol, cu titlu subsidiar, instanța de recurs notează că în cauza *Russu c. Moldovei* din 13 noiembrie 2008, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat deja că „în practică, instanțele naționale nu acceptă în calitate de probă suficientă expedierea unei scrisori de către instanță, dar solicită dovada înmânării”.

La fel, în hotărârea *Bucuria contra Moldovei* din 5 ianuarie 2010, Curtea de la Strasbourg a reiterat că examinarea cauzei în lipsa reclamantului, în privința căruia nu era dovada de înmânare a citației, companiei reclamante nu i s-a oferit posibilitatea de a-și susține complet cauza în fața Curții Supreme de Justiție.

Similar, în cauza *Kenzie Global Limited Ltd. C. Moldovei*, Curtea a constatat încălcarea articolului 6 § 1 în rezultatul omisiunii Curții Supreme de

Justiție de a cita reclamantii la ședința de judecată. Curtea a notat că este o chestiune de echitate a procedurilor, o astfel de reexaminare nu ar fi trebuit să fie făcută fără a i se acorda companiei reclamante șansa de a-și prezenta poziția, mai ales având în vedere că celelalte părți la proces au fost prezente la ședință și au avut posibilitatea de a-și expune opiniile.

În conformitate cu art. 43 Cod administrativ, examinarea judiciară a cauzelor de contencios administrativ se desfășoară în baza principiului contradictorialității și al egalității în drepturi procedurale a participanților la proces.

În context, instanța de recurs notează că, contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței. Instanța care judecă cauza își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale cauzei.

Așadar, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție notează că erorile procedurale menționate mai sus nu pot fi corectate în ordine de recurs, din cauza specificului acestora.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorii instanței de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de Marian Capcelea, reprezentat de avocatul Dumitru Marco, de a casa decizia din 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul depus de Marian Capcelea, reprezentat de avocatul Dumitru Marco.

Se casează integral decizia din 5 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată a lui Marian Capcelea împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actelor administrative, obligarea emiterii actului administrativ și încasarea

cheltuielilor de judecată, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Aliona Miron

Ala Cobăneanu